

Dr. hab. Henryka Ilgiewicz
Instytut Badań Kultury Litwy, Wilno, Litwa

Interdyscyplinarna konferencja naukowa *Między Śląskiem a Wileńszczyzną w Katowicach*

W dniach 22–23 września 2016 r. w Katowicach odbyła się interdyscyplinarna konferencja naukowa „Między Śląskiem a Wileńszczyzną” zorganizowana przez Uniwersytet Śląski, Stację Naukową Polskiej Akademii Umiejętności w Katowicach oraz Bibliotekę Śląską. Konferencja odbywała się pod patronatem Marszałka Województwa Śląskiego Pana Wojciecha Saługi oraz JM Rektora Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach prof. dr hab. Andrzeja Kowalczyka. Do Rady Programowej konferencji wchodził: prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś, prof. zw. dr hab. Tadeusz Bujnicki, prof. zw. dr hab. Krystyna Heska-Kwaśniewicz, prof. zw. dr hab. Alicja Ratuszna, dr hab. Anna Szawerna-Dyrszka, prof. dr hab. Zygmunt Woźniczka, prof. zw. dr hab. Jerzy Wyzumski, prof. zw. dr hab. Marek Zrałek. W obradach konferencji wzięli udział uczestnicy z Litwy i Polski.

Uczestników konferencji i gości przywitał prof. zw. dr hab. Marek Zrałek, kierownik Stacji Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności w Katowicach. W pierwszym dniu obrad, poświęconym związkom Ziemi Wileńskiej i Górnego Śląska przed II wojną światową (moderatorzy: prof. zw. dr hab. Krystyna Heska-Kwaśniewicz oraz prof. zw. dr hab. Tadeusz Bujnicki), wygłoszono następujące referaty: prof. dr hab. Tadeusz Bujnicki (Uniwersytet Warszawski): *Śląsk w literaturze i publicystyce międzywojennego Wilna (wybrane zagadnienia)*; prof. dr hab. Andrzej Linert (Uniwersytet Jagielloński): *Górnośląskie fascynacje dyrektora teatru wileńskiego*; dr hab. Henryka Ilgiewicz (Instytut Badań Kultury Litwy/Lietuvos kultūros tyrimų institutas): *Ślązak – profesor Erwin Koschmieder (1895–1977) w Wilnie*; dr hab. Katarzyna Tałuć (Uniwersytet Śląski): *Wilno na łamach prasy śląskiej na początku niepodległości*; dr hab. Joanna Januszewska-Jurkiewicz (Uniwersytet Śląski): *Śląsk i Ślązacy na łamach prasy wileńskiej na początku lat dwudziestych XX wieku*; dr hab. Aleksandra Pethe (Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach): *Gustaw Morcinek na Wileńszczyźnie*; prof. dr hab. Krystyna Heska-Kwaśniewicz (Uniwersytet Śląski): *Cieszyniak drużynowym w Wilnie. Kontakty harcerstwa na Górnym Śląsku i Wileńszczyźnie*; mgr Mieczysław Dobkowski (Muzeum Górnośląskie w Bytomiu): *Śląsk w obiektywie wileńskiego*

Fot. 1. Przemawia prof. zw. dr hab. Andrzej Noras, prorektor ds. badań naukowych Uniwersytetu Śląskiego. Stoi z prawej prof. zw. dr hab. Marek Zrałek, kierownik Stacji Naukowej PAU w Katowicach

Źródło: strona internetowa konferencji <https://www.us.edu.pl/konferencja-miedzy-slaskiem-wilenszczyzna-0>

fotografika Jana Bulhaka; dr Maja Drzazga-Lech (Uniwersytet Śląski): Stanisław Moniuszko na Górnym Śląsku – z dziejów recepcji postaci i wybranych dzieł kompozytora; dr Katarzyna Luksa, dr hab. Joanna Januszevska-Jurkiewicz (Uniwersytet Śląski): Wilnianin na Górnym Śląsku. Wizyta Józefa Piłsudskiego w województwie śląskim w sierpniu 1922 roku; dr hab. Krzysztof Nowak (Uniwersytet Śląski): Znad Olzy nad Wilię. Wileńskie lata prof. Kornela Michejdy; dr Waldemar Wołkanowski (Uniwersytet Opolski): Sportowe kontakty wileńsko-śląskie w dwudziestoleciu międzywojennym.

Drugi dzień konferencji był poświęcony dziedzictwu Wilna i Kresów Północno-Wschodnich na Górnym Śląsku po II wojnie światowej (moderatorzy: prof. zw. dr hab. Marek Piechota oraz dr hab. Joanna Januszevska-Jurkiewicz). Wygłoszono dziewięć referatów: prof. dr hab. Leon Markiewicz (Akademia Muzyczna Katowice): *Z Wilna na Śląsk. Wspomnienie*; dr hab. Dorota Sula (Muzeum w Gross-Rosen): *Przesiedlenia z Wileńszczyzny po II wojnie światowej*; dr hab. Halina Dudała (Archiwum Archidiecezjalne w Katowicach): *Między wyczekiwaniem, nadzieją i lękiem... Losy wileńskiego konwentu sióstr wizytek w latach 1939–1957*; dr hab. Anna Szawerna-Dyrszka prof. Uniwersytetu Śląskiego: *Śląskie tropy Czesława Miłosza*; dr Anna Mroczek (Zgromadzenie Sióstr od Aniołów, Warszawa):

Fot. 2. Referat wygłasza prof. zw. dr hab. Tadeusz Bujnicki, z prawej siedzi moderator prof. zw. dr hab. Krystyna Heska-Kwaśniewicz

Źródło: strona internetowa konferencji <https://www.us.edu.pl/konferencja-miedzy-slaskiem-wilenszczyzna-0>

Śląsk i Wileńszczyzna. Kult Matki Bożej – istotnym elementem tożsamości krain; prof. dr hab. Marek Piechota (Uniwersytet Śląski): Śląscy poloniści w Wilnie; dr Jan Rauch (Śląska Izba Lekarska): Wileńscy lekarze na Śląsku. Wkład w powstanie i rozwój szkolnictwa medycznego na Górnym Śląsku; dr Lucyna Sadzikowska (Uniwersytet Śląski): Uczeni o wileńskich korzeniach w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach; dr Grażyna Darlak (Akademia Muzyczna Katowice): Prof. Leon Markiewicz. Wilnianin współtwórca życia muzycznego w Katowicach. Wygłoszone referaty spotkały się z dużym zainteresowaniem i były pretekstem do ożywionych dyskusji.

Konferencji towarzyszyły różne imprezy kulturalne, m.in. wystawa książek „Świat Kresów: historia – ludzie – tradycje” w Centrum Informacji Naukowej i Bibliotece Akademickiej (CINiBA) w Katowicach (autorka wystawy mgr Ewa Żurawska) oraz wieczór „Spotkanie z poezją i muzyką”. Podczas wieczoru, który prowadziła Maria Stokowska-Misiurkiewicz, poeta Tadeusz Kijonka opowiadał o spotkaniach z polskimi poetami wileńskimi i czytał własne wiersze o Wilnie. Następnie wystąpił Chór Mieszany „Słowiczek” (dyrygent Elżbieta Kudala), który wykonał szereg utworów

Fot. 4. Obrady konferencji w Auli im. M. Kopernika

Źródło: strona internetowa konferencji <https://www.us.edu.pl/konferencja-miedzy-slaskiem-wilenszczyzna-0>

polskich i zachodnich kompozytorów: hymn *Gaude Mater Polonia* w opracowaniu Tadeusza Klonowskiego, *Hymn do nocy* Ludwiga van Beethovena, trzy utwory (*Kum i kuma*, *Pieśń wieczorna*, *Ojciec z niebios*) Stanisława Moniuszki, *Modlitwę* Karola Marii Webera, *Nieście chwałę mocarze* Stanisława Gomółki, *Pieśń o domu* Franciszka Rylinga, *Modlitwę o pokój* Norberta Blacha, *Dona nobis pacem* Wojciecha Kilara, *Hymn niewolników hebrajskich* z opery *Nabucco* Giuseppe Verdiego oraz *Rotę* Franciszka Nowowiejskiego (sł. Marii Konopnickiej).

Ponadto uczestnicy konferencji mieli możliwość odwiedzenia Muzeum Śląskiego w Katowicach i obejrzenia stałej ekspozycji poświęconej historii, kulturze i sztuce Śląska. Na szczególną uwagę zasługuje galeria sztuki sakralnej, w której są prezentowane dzieła z Górnego Śląska od gotyku do czasów najnowszych. Można tutaj obejrzeć ołtarze skrzydłowe (tryptyki), epitafia, obrazy i rzeźby, a także sprzęty oraz szaty liturgiczne. Przed wejściem do galerii znajdują się dwa wizerunki św. Barbary, patronki górników, które w swoisty sposób łączą galerię z sąsiadującą wystawą o historii Górnego Śląska.

Konferencja posłużyła lepszemu poznaniu dotychczas mało zbadanych więzi naukowych i kulturowych pomiędzy Śląskiem a Ziemią Wileńską, pomogła ustalić kwestie wymagające prowadzenia dalszych badań oraz zachęciła badaczy z różnych ośrodków naukowych do zainteresowania się tą tematyką.